

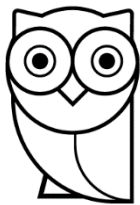
Undervisningsforløb:

Lokalhistoriske kildepakker – Østerbro (Skoleliv og krig)

Kildemateriale: Erindring nr. 118 – Henrik Jensen, 1995

Uddrag af Henrik Jensens pensionisterindring fra 1995. Her fortæller han om sin skolegang, der i høj grad var præget af streng disciplin.

Find den samlede erindring her: <https://kbharkiv.dk/permalink/post/18-21043>

KØBENHAVNS
STADSARKIV

Skoleliv

Jeg begyndte min skolegang på Vognmandsmarkens skole den 12. august 1926. Vi boede i Rudolf Bergsgade nr. 45 og min skolevej gik over Lyngbyvej, der dengang ikke var ret befærdet. Der var kun få biler og cykler, en del hestevogne og enkelte sporvogne. Når vi havde passeret Lyngbyvej, gik vi gennem Kristineberg (den nuværende Omøgade). På begge sider af vejen var der skure, oplagspladser, småværksteder og hestestalde. Der var ikke ordentlige fortove og ingen gadebelysning. Om vinteren var den ikke rar at passere, da man ofte kunne møde fulde mænd.

Den første dag fulgte min mor mig til skole sammen med Helge og hans mor, fru Meinertsen, der boede i nr. 41. Helge var min bedste legekammerat, og han skulle gå i samme klasse som jeg. Vore mødre havde fået os indskrevet på et tidligt tidspunkt, så vi var kommet i en formiddagsklasse. Det var finere end at gå i eftermiddagsklasse, hvor der gik mange af børnene fra husvildebarakkerne i Studsgårdsgade og fra den hvide by på Vognmandsmarken.

Skolen var opdelt i en drengeside og en pigeside. En fløj af skolen, der indeholdt gymnastiksalene, lå mellem drengegården og pigegården. Der gik lange gange fra den ene ende af hovedbygningen til den anden. Midt i gangene var der en væg med døre, der adskilte piger og drenge. I dørene var der vinduer, der sad højt oppe, så de voksne kunne se ind ad dem. Vi børn kunne få et glimt af dem på den anden side, hvis vi hoppede op, men det var strengt forbudt og kostede en øretæve, hvis en lærer opdagede det.

Vi var 36 drenge, der begyndte i 1.A. hos frk. Lund. Når vi mødte kl. 8 om morgenen, skulle vi forholde os roligt i skolegården. Al leg var forbudt. Når klokken ringede, stillede vi op to og to i lige rækker, de store nærmest gymnastiksalsfløjen. Den lærer, der havde gårdvagt, stillede sig op på lærernes bæk, hvor han kunne overskue hele forsamlingen. Derpå kommanderede han: Alle! (højre fod frem med strakt vrist) Ret! (højre fod trækkes tilbage til venstre fod, hælene knaldes sammen, armene strækkes ned langs siden) Hvil! (højre fod frem, hænderne på ryggen). Dette blev gentaget til alle 600 drenge gjorde det samtidigt. Så marcherede vi ind ad indgangsdøren til skolen, hvor der stod to store drenge, der overvågede, at alle tog hatten af, inden vi gik ind.

(2)

Kun ordensduksen og hans medhjælper måtte være oppe i frikvartererne, hvis de havde noget at lave. I skolegården var der et pissoir, hvor der lugtede af urin og tjære, samt en lang række wc'er. Toilet papiret hang for enden af bygningen. En stor dreng fra 7. klasse stod og passede på, at man ikke tog for mange stykker, når man skulle benytte WCet. Der var ingen krog invendig, så det var rart nok at få en kammerat til at stå vagt udenfor. Men da der ofte var meget snavset og uhumsk, var det kun i yderste nødsfald, man benyttede det. Når det ringede, blev alle WCdørene smækket op for at lufte ud og for at sikre sig, at ingen gemte sig derinde. Stakkels den, der endnu sad derinde. Han blev frygteligt til grin for alle de andre, der var ved at stille op.

(3)

En stor del af undervisningen foregik i kor. Vi stavede, læste og sagde tabeller og salmevers i kor. De første to år bestod fagkredsen af religion, dansk, regning og skrivning samt gymnastik og iagttagelsesundervisning, hvor der blev hængt et stort billede op på tavlen. Det kunne forestille en landsby eller scener fra livet på landet med høst, tørvegravning, trærydning eller lignende. Fra 3. klasse fik vi tegning, der bestod i, at vi skulle tegne efter en planche med en mere eller mindre indviklet figur. Den sidste gang før jul og sidste gang før fastelavn fik vi lov at tegne, hvad vi selv havde lyst til.

(4)

En gang om måneden fik vi karakterbog med hjem, hvor vi fik karakter for flid, orden og opførsel, samt "Lærrens eller lærerindens bemærkning", der f. eks. kunne lyde: "Henrik er lidt tung, men med flid går det nok" eller "Fremgang". Fra 2. klasse fik man desuden kvartals- og årskarakterer i fagene efter skalaen 0 - 6. Fra 4. kl. stod der, hvilken placering man havde i forhold til de andre elever f. eks. "Nr. 17 af 34".

(4-5)

Man havde dengang ikke installeret badeværelser i hjemmene. Den ugentlige badning foregik hos mange i en zinkbalje foran kakkelovnen lørdag aften. Mange blev aldrig vasket hjemme, den almindelige hygiejne var særdeles ringe. Hver 14. dag skulle man i "Renselsesbad" på skolen. Et særligt kælderrum var indrettet til formålet. Langs de tre af væggene var der bænke og knagerækker. Midt i gulvet var der nogle fodbadekar, som man brugte til at indsaabe sig i, og hvor der lå nogle børster til fri afbenyttelse. Når man havde sæbet sig ind og havde fået fjernet "sørgerandene" på fødderne, skulle man hen og synes hos skolebetjenten, der stod for badningen. Havde man ikke fået alt snavset af, blev man sendt tilbage for at gøre det om. Var det i orden, kunne man gå ind i et af bruserummene med varmt vand og skylle sig af, for derefter at gå hen til skolebetjenten, der stod ved den kolde bruser og dirigere, hvor længe man skulle opholde sig i det kolde vand. Derefter var det om at få sig tørret i en fart og komme i tøjet, inden næste klasse kom ned og skulle i bad, ellers blev man sendt ud i gården med resten af tøjet over armen.

Vores lærerinde havde svært ved at styre os, såderfor fik vi i 4. klasse en lærer, der forstod at sætte sig i respekt. Han havde ofte gårdvagt og havde altid et spanskrør, der var formet som en spadserestok, med sig. Når vi stillede op i gården, for han ned mellem rækkerne og slog til højre og venstre for at få os hurtigt på plads. Efter gårdvagten tog han dem med op i klassen, der var kommet til væggen, hvorefter de efter tur måtte stramme buk og få et, to eller tre slag af spanskrøret alt efter forseelsens størrelse.

Han var en meget effektiv lærer, men meget temperamentsfuld og hidsig. Når han gennemgik stilene, kom vi op til katederet. Ofte skældte han ud og kaldte os for "Kraftidiot" og "Kvajpande". Undertiden endte seancen med, at han kylede stilebogen ned i den anden ende af klassen, hvor man så kunne gå ned og samle den op.

(7-8)